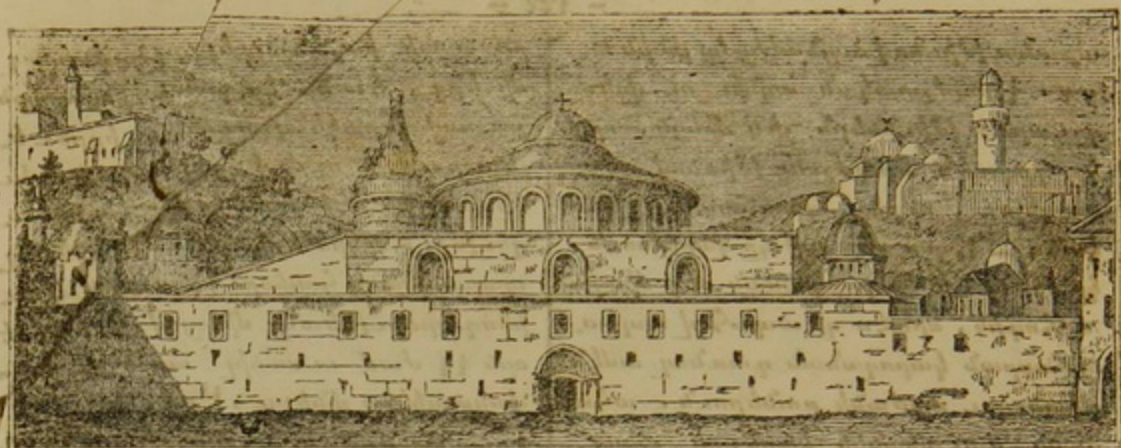

ՌԻԹՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ
ԹԻԻ 6.

Ա Մ Ս Ա Գ Ի Ր

ՅՈՒՆԻՍ 30
1873.

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԱՐԻՈՒՄ ՀՈԳԵՎԱՆ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆՆ

Յ. ՇՈՒԽՏ

ԱՄԵՆ կրթեալ ազգաց դաստիարակներու գլխաւոր ջանքն է միշտ ներգաշնակ ու համահաւասար զարգացրնել հոգւոյն ամեն կարողութիւններն: Արդէն յայտնի է, ինչպէս հին Յայներն և Հռովմայեցիք այս նպատակաւ մասնաւոր գիտութիւններով պարապելէ զատ՝ կը յորդորէին մի և նոյն ժամանակ երաժշտութիւնն և միւս գեղարուեստներն ևս ուսանիլ, կերելի թէ հին Յայներն երաժշտութեան շատ ժամանակ կը նուիրէին, իսկ Պղատոն իր խորհուրդը յայտնելով երաժշտութիւնն ուսանելու մասին կ'աւելցնէ, որ երեք տարիէն աւելի պէտք չէ այն նպատակի համար ծառայել, որպէս զի միւս գիտու-

թեանց համար կարեւոր ժամանակը չը պակասի: Բայց նոր ժամանակներս ևս լաւ կը ճանաչեմք ամեն հոգեւոր կարողութեանց ներգաշնակ զարգացնելուն սկզբունքը և ըստ այսմ՝ ուսումն կը կարգադրենք: Արաժշտութիւնն, բանաստեղծութիւնն և գեղարուեստներն մեզ ամենաբարձր գրւարժութիւններն կը պատրաստեն:

Այս սրաւճառաւ բնաւ զարմանալի բան չէ խիստ աղքատիկ տամէջ անգամ մի երաժշտական գործիքի հանդիպելն, մանուկներն իրենց ուսումնարանէն ազատ ժամերը և իրենց վաստակեալ ուղեղները հանգրտացնելով կ'անցնեն, այն ինչ նոյն ծրարն զուարթ ու խաղաղ երգոց մի-

աբանութիւնով ձայնակից կը լինին նու
ցա : Երաժշտական ազնիւ ու վեհ
զուարճութիւններն չեն միայն , որք
կը գրգռեն երաժշտութիւնով պա
րապելու . ուրիշ պատճառներ եւս
կան : — Երա միջոցով կը զարթնուն ,
կը սնանին և կը զարգանան մեր միտքն
ու հոգին , որպէս զի ապահով ասլաս
տանարան կարողանան դառնալ ամէն
գիտնալու արժանի բոներուն . ահա
սոքա բաւականին կարեւոր պատ
ճառներ են ծնողաց համար իրենց զա
ւակներն մի որ և իցէ երաժշտական
գործիքով զբաղեցնելու , թէ և մինչև
մի որոշեալ կրթութեան աստիճանի :
Վէտք չէ միշտ ճարտար երաժիշտներ
գարծընել իւրեանց որպիքը , միայն թէ
երաժշտութիւնով զբաղողն բանաս
տեղծութիւնն և միւս գեղարուեստ
ներն եւս աչքէն թողնելու չէ , եթէ
նորա նպատակն հոգւոյ կարողութեց
համաձայն և ներդաշնակ կրթելն է :
Իր ամբողջ կեանքն շարունակ ու ան
դադար վերացական գիտութիւննե
րով և ժամանակ առ ժամանակ երա
ժշտութիւնով պարապող անձը՝ երե
ւի անշուշտ իրեն բազմիցս ստիպուած
է տեսնել իւր ուսման սեղանէն դէպ
ի դաշնամուրն վազել , և ապա անտի
կրկին իր ուսումնական գրքերը դառ
նալ : Սորդս վեց ամբողջ ժամեր փի
լիտփայութեան , Սատիմատիկայի ,
Իրաւաբանութեան , Ըստուածաբա
նութեան դաւառներու մէջ Թափա
ռելէն և բողբոլին վաստակելէն ետ
քը՝ այնպէս որ նորա հոգւոյ գործա
բանները իրենց ծառայութիւնն մա
տուցանել կ'ուրանան և նորա ըմբռ
նողական եւ դատողական կարողու
թիւններն իր խիտ քողարկունքով
ծածկուած խաւարիմէջ տատանուելու
կ'սկսին : Թող փորձէ նա այն ժամա
նակ մի փոքր երաժշտել , կամ թող

լսէ սրաի խոր ծաւրերն Թափանցող
մի երգ , եւ նա կը գտնէ ինքնդինքն
շուտով վերականգնողացեալ , իրբեւե
լեքտրական ուժով զարկւած , եւ
կըզգայ իր մէջ ամենեւին նոր կարու
ղութիւն կրկին երկար ժամեր տեւող
պարապմանց համար : Այս տեսակ փո
խադարձութեանց միջոցով կարելի է
օրն 14 ժամ ուսանիլ առանց ծանր
վաստակեալ լինելու : Երժանապատիւ
Ղազար բնագետին կարծիքն ըստ սը
մին երբէք արհամարհելի չէ , ըստ ո
րոյ օրն 14 ժամէն քիչ պարապող ու
սումնականը ծոյլ ասուելու արժանի
է , ինչպէս որ նա յաճախ այս բանը
կը կրկնէր : Այս մի մարդ կը ճանաչեմ ,
որն որ շատ տարի ջարդանակ եւ ան
խոնջ՝ օրը 16 ժամ կ'ուսանէր և մինչև
ճաշ ուտելու ժամանակ եւս կը կար
դար ու կը գրէր , և մի և նոյն ժամա
նակ այնպէս ներդաշնակ , խաղաղ ու
գեղեցիկ հոգւոյ դրութեան մէջ կը
գտնուէր , որ կարծես թէ նա ուրիշ
ներէ առաւել բարձր ու խոնարական
հոգեւոր կեանքով կ'ապրէր և աշխար
հիս ամէն մարմնական ու արտաքին
անհամութիւններն և հոգսերն նորա
հոգին երբէք չէին շիտթել կամ պղտը
րել : Իր կենաց այս ջրմանիս մէջ բուն
մտած ժամանակ ևս իր ցերեկուայ
մտածմունքները կը շարունակէր , եւ
շատ անգամ նա այս դրութեան մէջ
ամենապիտուար և մթին խնդիրներն կը
լուծէր , արթուն կեանքի մէջ իրեն ան
հասկանալի երեւոյթներու պատճառ
ները պարզ ու ակներեւ կը ճանաչէր :
Վրկին ընտրած նիւթիս դառ
նալով կը նկատեմ , որ երաժշտութիւ
նին չէ թէ միայն գիտնականաց զգա
յութեան օթարանի հոգւոյ վրայ
կ'ազդէ , ու նորանոր գործունէութե
կը գրգռէ , այլ եւս մի և նոյն ազդե
ցութիւնն յառաջ կը բերէ ամենա

պշխատաւորներու, հասարակ արհեստաւորներու, առուտուրի մարդկանց, իրաւագէտներու, տնտեսական գուրծակատարներու, միով բանիւ ամեն կարգի մարդկանց վերայ :

Առաւօտունէ մինչեւ երեկոյ գիւլանատներու, պաշտօնատներու մէջ նստող անձինք շատ անգամ ծառայութեան գնալէն առաջ, կամ դառնալէն յետոյ բանաստեղծութեան, կամ երաժշտութեան մի քանի ժամեր կը նուիրեն. որպէս զի թմբութիւնն ցըրելով և նոր կեանք ստանալով վատակելի և յաճախ շատ ձանձրալի ըզբաղմանց կրկին ձեռք զարնել կարողանան : Այս կարգի մարդիկ շատ տարաբաղդ պիտի համարէին իրենց անձը թէ որ միջոց չը գտնէին այս կերպ բանաստեղծական վայելչութիւններով հանգստանալ : Այլ որ կենաց զանազան հանգամանաց և դիպոց մէջ դիտած և շատ անձինք ան ձամբ մերձ ճոնալէլ ջանացած է, անշուշտ շատ անգամ պնդածս ապացուցուած գտած է : Այլ նկատեմ մի և նոյն ժամանակ, որ շարունակաբար ամենավերացական ուսմունքներով, կամ ամենաչոր պաշտօններով զբաղուած անձինք ամենէն աւելի կարօտութիւն և հսկումն կզգան իրենց մէջ բանաստեղծութեան նահանգներն չըջելու երբեմն երբեմն, երաժշտութեամբ կամ բանաստեղծութեւ հոգին երջանկացնող ներգաշնակութիւն ստանալու, որ մեզ իսկոյն ազնուագոյն գոյութիւն կը պարգեւէ և ամենօրուայ կենաց դառնութիւններն մոռցնել կը տայ : Այս պատճառաւ օրական պարտքն կատարելէն յետոյ թատրոններն, դաշնակութիւններն (concert) մեզ երկրիս ամենաքաղցր վայելչութեանց մասնակից կ'անեն, որք մեր հոգւոյն ու մարմնոյն

կրկին նոր կեանք ու նոր հոգի կը բաշխեն նոր գործունէութեանց համար :

Շատ մարդկանց հսկումն իրենց անձն ներգաշնակ կրթելու և զարգացնելու մասին այնչափ հզօր է, որ նա մարդս իւր միակողմանի ուղղութենէ ազատել և նորա անձնաւորութիւնամբողջացնող կողմն գտնել կաշխատեցնէ : Բայտ այսմ կը տեսնուի յաճախ ամենավերացական կամ մոաւոր գործքերով զբաղուող անձինք, որք հսկումն ունին, երբեմն մինչև անգամ նոցա համար կիրք դարձած է իրենց պարապ ժամերն բանաստեղծութեւ կամ նկարչութեամբ զուարթացնելն : Իրաւագէտներու պաշտօնն կամ զբաղմունքն ամենէն վերացական և ամենաձանձրալի յիշողութեան բաներէն մինն է. որ բանն է աւելի ձանձրալի եւ վատակելցուցիչ քան հին Հռովմայեցւոց օրէնքներն, Յուստիանոսի օրէնաց ժողովածոյն ուսանելն եւ միտն պահելն : Եւ ահա այս հիմքով իրաւագէտներն համարեա թէ իրենց բոլոր պարապ ժամերն երաժշտութեան կը նուիրեն, հարիւր իրաւագէտներէն հազիւ թէ մէկ հատ գտնուի, որ երաժշտութեամբ չը պարապի. այո, շատ անգամ կարելի է նոցա մէջ նշանաւոր, ճարտար երաժիշտներու (Virtuose) եւ նուագաշարդարիչներու հանդիպիլ, անոնցմէ շատերն իրաւագիտութեան հետ միասին ուսած են հիմնաւոր կերպով իրաժշտութիւն : Հռչակաւոր իրաւագէտ Տիբօն շատ հիմնաւոր և ամենագեղեցիկ գրքեր գրած է հին եւ կեղեցական երաժշտութեան վերայ, մի և նոյն ժամանակ նուագներ և սյարգարած է : Գ. Վէբերն, վերին դաստաստանական տօներն խորհրդականն (ե. կառլ. Ս. Վէբերն հռչակաւոր

երաժշտի բարեկամն և ընկերն) գրեց
երաժշտական ներգաշնակախօսութե
(Harmonie) իւր ժամանակի ամենա-
գիտնական սիստէմն, և յարդարեց
նմանապէս շատ գեղեցիկ նուագներ:

Փիլիսոփաները արդէն ըստ իւր-
եանց կոչման պէտք է, որ մարդկային
մտաւոր կարողութեան ամեն կողմանց
ծանօթանան նոցա վերայ փիլիսո-
փայութիւն անել կարողանալու հա-
մար՝ թէ և ի հարկէ պէտք չէ կար-
ծել, որ նոքա ուրիշներէն առաւել
մասնաւոր հակումն ունին երաժշտու-
թեան համար. բայց ինչ և իցէ շատ
զարմանալի է, երբ մի փիլիսոփայ ճար-
տարապետութեան ասպարիզի մէջ նը-
շանաւոր գործքեր կըստեղծէ:

Նշխարհիս ամենավերացական կեր-
պով մտածող փիլիսոփաներէն մին,
Հէռքառտ մատիմատիկոս փիլիսոփայն,
որ հոգւոյ ամեն արտայայտութիւննե-
րը (Function) մտայական կերպով հա-
շուեց և մի մատիմատիկական սիստե-
մի վերայ հիմնեց, ամենաջերմ եռան-
դով նուագներ յարդարել ուստա, ու
շատ նուագներ տպագրութեան մի-
ջոյով ի լոյս ընծայեց:

Նյս փաստերէն կը տեսանեմք, որ
մարդկային հոգին երկար ժամանակ
վերացական մտածմունքներով դրա-
ղուելէն յետոյ կըկին զգացողական
կեանքի մէջ պիտի մտնէ. մարդս ինչ
պէս մինակ վերացական, նոյնպէս եւ
մինակ զգացողական կեանք վարել չէ
կարող. ընդհակառակն պէտք է այս
երկու հոգեկան գործունէութիւննե-
րն միասին նորա գոյութեան ճշմա-
րիտ տարրն կազմեն:

Սարգիսի մի միայն միակողմանի մը
տաւոր զարգացման ու միակերպ կեն-
ցաղավարութեան տէր՝ զուրկ զգա-
յորանաց օթարանի ներգաշնակ զար-
գացմանէ, բարուց մարդած և երբեմն

խորթ և ծաղրալի խնայողակ յատկու-
թիւններ ցոյց կուտն (Նյս կերպ միակողմա-
նի օտիւստներ, չ'իմաստուն խնայողուն
տաւած անձիւք, շատ անգամ գիտնա-
կաններու դասին մէջ անգամ կը գրա-
նենք որք միայն գիտութեան մի ծիւղով
կը պարապին և իրենց ամբողջ ժամա-
նակը նորան կը նուիրեն միայն: Նոցա
համար այն մասնաւոր գիտութեան
սահմանափակեալ ծիւղէն աւելի բան
չըկայ աշխարհի մէջ, կուզեն միայն ի
րենց ծիւղին պատկանեալ նորութեց
հետ ծանօթանալ: Նյս տեսակ մի-
ակողմանի ու զարմանալի բարուց և
վարուց տէր մարդկանց յաճախ կը
պատահինք ամեն դասերու մէջ, նո-
քա աշխարհի ամենախելատակ ան-
ձիւքները կը կազմեն, և ուսման կամ
նորավէպներ (nouvelle) գրող բանաս-
տեղներուն շատ ցանկալի նիւթեր
կը մատակարարեն իրենց ամբողջ
անձամբ թէ եւ փառք Վստուծոյ,
որ այս տեսակ սքանչելի արարածոց
թիւը օր տուր կը պակասի. վասն
զի մեր այժմեան կենաց չըջանը ման-
կութենէ սկսած մինչեւ ի ծերութիւն
բազմազան կը ծաւալի և ուսումնական
կրթութիւնն մեզ դէպ ի բազմաթիւ
գիտութեց կողմին կը շրջեցնէ, որով
բարուց միակողմանի զարգացման կան-
խաւ ապահով արդէն կը գրուի: Վայ
ի այս ուսումնարանական կրթութիւն,
մեր այսօրուան անթիւ որագիւղներն
ու օրտկան թերթերն՝ որ և իցէ միա-
կողմ մտաւոր զարգացումն կը խափա-
նեն: Սեր այժմեան ամենամեծ կա-
րեւորութեանց մէկն եւս ամեն ար-
ժանի գիտելիաց հետ ծանօթանալն
է. ուստի և շատ սիրով կը կարգա-
ցուին գիտութեանց ամեն յոռաջի-
գիմութեան հետեւանքներն ժողովրդ-
դական լեզուով ու հետաքրքրիչ եծով
գրուած օրագիրներն, մեծ բաւական

նութիւնով կը կարգան թէ՛ ինչպէս քիմիկոսները հոգէն մի բողբոջին նոր արծաթափայլ մետաղ, կամ աստղաբաշխներն մի նոր մոլորակ կամ գիտաւոր աստղ են գտած և այլն: Ս'ի եւ նոյն օրագրի մէջ կը տեսնենք մի սիրուն տաղաչափութիւն, կամ մի ըզմայլեցուցիչ երաժշտական դորձքի նը կարագիրն տպուած: այո՛, մի նոր յօդուած ապագայի երաժշտութեան կամ թէ սպառնալի կրեափայ երգամարտի քաղաքականութեան վերայ մինչեւ շախ խաղն, այսինքն չէ թէ միայն մարդկանց հետ, այլ փղոսկրեայ սպտկերներով, շատ թերթերու մէջ խօսակցութեան արժանի կը համարուի: Արտհետեւ խաղին վերայ ինկաւ խօսքս, կուզեմ մի քանի բան ասել մարդուս խաղաղութեան հակման կամ ցանկութեան մասին, որոց վրայ Շիլլէն իր «Արդուս Ատտեմիքական կրթութիւն» ասած նամակներու մէջ բաւականին մանրախանութեն կը խօսի: Խաղն եւս հնարուած է իրենւ մարդու հոգեւոր կեանքիներդաշնակ զարգացման կարեւորութիւն, ամենափայլեցնի ժողովրդներէն մինչեւ ամենախիթեալ ազգերն, մանուկներ եւ ծերեր կը խաղան մտաւոր հանգրտութեան նպատակաւ: որչափ մի ժողովրդեան մտաց մշակութիւնն բարձր է, նոյնչափ եւս հետաքրքիր ու ծարտար են նորա խաղերը: (Քրական պարտքն հատուցանելն յետոյ, նսքա եւս կ'ուրախացնեն մարդոյ սիրտը և հագւոյ գործունէութեան մէջ ներդաշնակ հաւատարմաւորութի յառաջ կը բերեն: Բայց թէ երբեմն շատերը իրենց ծուլութեան իշխել չը կարողանալով խաղն իրենց կենաց գլխաւոր նպատակն շինած են, ու խաղի և շահասիրութեան կրից գերի դարձած՝ գիշեր ցերեկ իրենց թանկագին

Ժամերն խօսքի սեղանին մտն կ'անցնեն եռանդոտ կրքերով, այլ եւս միակողմանի հոգեկան զարգացման ու անկանոն կենցաղավարութեան հետեւանքն է: Պերլին մի գիշեր թուղթ խաղալու մէջ 40,000 թալէն (մէկ թալէն մօտ 4 ֆռանք) կորսնցնող թագաւորագն հաստատեց, որ ներդաշնակ կրթութեամբ մարդկանց թիւը չը հաշուիր, և այս ինչպէս կարելի է, երբ մէկը ամեն օր մեծամեծ ճաշերու, և պարերու այցելութիւն կանէ, դատարկապորտութիւնն, շատ ուտել խմել և սակաւ կամ ոչ մի տեսակ մտաւոր զբաղմունք միշտ մարդս դէպ'ի խաղի յանցաւոր կողմերը կը մղորցնեն: Թէ այս կրքով խաղալն ինչ թշուառութիւններ յառաջ բերած է և իւրաքանչիւր օր կրկին նորանոր զոհեր կը պահանջէ, արդէն ամենուն յայտնի է: Այո՛, հաստատ և ապահով կարելի է նկատել, որ մարդկային ամեն սովորութեանց աղբիւրն, որոց սահմանն կ'անցնուի և շատ անգամ յանցաւոր կ'ըլլէ կը դառնայ, միակողմանի կենցաղավարութեան մէջ որուն ետեւն է: Այլ ինչ չը քննող, կամ թէ միայն զուարճութեանց ետեւէն ինչն ուղ, այս ճաշէն այն ընթրիքն, այս տոնախմբութենէն այն սպրահանգէսը վաղող, քիչ կարգացող և քիչ մտածող մարդիկ, զուարճալի կեանք վայելելն աւելի նպատակ կամ մտածմունք ցոյց չեն տուած: և այս պատճառաւ չափն դուրս վայելելու սէր ստանալով՝ վերջապէս իրենց յանցանաց ստրուկ կը դառնան: Այլ այս տեսակ մարդիկ իրենց կրից անդունդն դեռ բոլորովին չեն խորաուզուած և բաւականին իրենց անձին վերայ իշխելու տո՛ ունին, իրենց կամքին տէր դառնալու, շատ անգամ վերինք կը բժրէին մի ինչ և իցէ յարմար մտաւոր

դադարեալով, այժմ մտաւոր զուար-
ճութիւններն ստորին մարմնական բա-
ւականութիւններէ բարձր ու ազնիւ
համարելով, իսկ ընդհակառակն իրենց
տխտալի կրից ու սովորութեանց բռ-
լորովին հպատակ դարձածներն կամայ
ակամայ իրենց ընտրած մղար շաւի-
ղով կ'երթան և մի միայն ուրիշ զօ-
րութիւն պէտք է լինի, որ զանոնք
կորստեան անդնդէն կարողանայ ազա-
տել:

(Յաճախ մի կիրքն այնպէս կը սաստ-
կանայ, որ նա միւս բոլոր հոգեւոր
կարողութեանց կիշխէ անպայման,
Ուստի մարդոյ ամենամեծ խնդիրն՝
ինքզինքը ճանաչելն ու իրեն իշխելն է:

(Շարունակէ:)

ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՆԴԵՍ ՊԱՐԳԵԻԱԲԱՇԽՈՒԹԵԱՆ

ԺԱՌԱՆԳԱՌՈՐԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Ներկայ ամսոյս 14 էն սկսեալ մին-
չեւ 26 Ս. Աթոռոյս Ժառանգաւորաց
Վարժարանի տարեկան Հարցաքննու-
թիւնը տեղի ունեցաւ, ուր իւրաքան-
չիւր օր զանազան անձինք ուսումնա-
սիրաբար ներկայ գտնուելով՝ հարցա-
քննեցին աշակերտները, որոց ամենուն
շնորհակալ ըլլալ քաղցր պարտաւս-
րութիւն կը համարեմք: Մասնաւորա-
պէս շնորհակալութեան արժանի են,
Գեր. Կարապետ և Սիմէօն Եպիսկո-
պոսներն. Արժ. Ներսէս և Ղուկաս
վարդապետներն, որք գրեթէ շարու-
նակ հարցաքննութեան սկիզբէն մինչև
ցաւարտ ներկայ գտնուեցան. նոյնպէս
Տեղւոյս Բիւշտիէի Տնօրէն դասատու
Իսա Էֆէնտին, որ յատկապէս հրա-

ւիրուած էր Տաճկերէնի օրը եւ հե-
ռագրատան գործակալ Մեծ. Մ. Գրի-
գորեան և Աղէքսանդր Էֆէնտիներն ու-
րապարհ սցի Պ. Յարութիւն Թորոսեան,
որք բարեհաճեցան ներկայ գտնուիլ
ու հարցաքննել աշակերտներն Տաճ-
կերէն և Գաղղիարէն լեզուաց քննու-
թեան օրերն:

Թէ որչափ յաջողակութեամբ կը
պատասխանէին աշակերտք և կամ ինչ
արժէք ունին իրենց տարեկան աշխա-
տասիրութեան մէջ, այս առթիւ բան
մի չեմք ասեր, այլ ՚ի գիտութիւն հա-
մայն ընթերցող ազգայնոց և ծնողաց
հարկ կը համարիմք Հանդիսիս վերջը
գնել աշակերտաց ըստ հարցաքննական
պատասխանատուութեան և ըստ աշ-
խատասիրութեան ունեցած արժէք-
ներու ցուցակն:

Իսկ ամսոյս 28 ին ՚ի տօնի երանա-
շնորհ Ս. Թարգմանչացն մերոց Սա-
հակայ եւ Մեսրոպայ, Պարգեւա-
բաշխութեան հանդէսն կատարուե-
ցաւ. ուր բաց ՚ի Ս. Աթոռոյս Ամի.
Ս. Նախագահէն և Արժ. Միաբան
հայրերէն, ներկայ էին Վսեմ. Քննիչ
Զիվէր պէյը, քաղաքիս դատաւորը,
Միրալայ պէյը և Բիւշտիէի դպրոցին
Տնօրէն դասատու Իսա Էֆէնտին, նոյն
պէս մի քանի համազգի Մեծ. Էֆէն-
տիներ:

Հանդեսին մէջ ճառեր կարդա-
ուեցան Հայերէն, Տաճկերէն և Գաղ-
ղիարէն. Հայերէն ճառ կարդացողն է
Յովհաննէս Խաչատուրեան Մէլիտի-
նէցի, որոյ ճառը ՚ի ստորեւ պիտի
գնեմք ՚ի քաջալերութիւն, Տաճկերէն
կարդացողն էր Կարապետ Թովմասեան
Զանադ — Գալեցին. իսկ Գաղղիարէն՝
Գէորգ Տ. Յարութիւնեան Իսմայի-
լացին, Յետ ճառախօսութեանց՝ իւ-
րաքանչիւր աշակերտի արժանեաց հա-
մեմատ կանխաւ պարտաւորուած մըր: